

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
עשרים וחמשה

היכל
שלישי

מאמר
להבין ענין פסח
וקריעת ים סוף

מכ"ק אדמו"ר הזקן
הרב רבי שניאור זלמן מליאדי
(בעל התניא והשו"ע)
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

יוצא לאור בפעם הראשונה מכתב יד

על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

לזכות

החתן התמים הרב **יצחק נתן דוד** שיחי'

והכלה מרת **שרה** שתחי'

קאלטמאנן

לרגל יום נישואיהם בשעטומו"צ

ט' ניסן ה'תשע"ז

*

נדפס ע"י ולזכות הוריהם

הרב **ארי'ה** זוגתו מרת **אסתר** שיחיו **קאלטמאנן**

הרב **משה לייב** זוגתו מרת **אסתר** שיחיו **חאנאוויטש**

MAAMAR

LEHOVIN INYAN PESACH UKRIAS YAM SUF

Copyright © 2017

by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com

Orders Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

www.kehot.com

All rights reserved.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

Printed in the United States of America

פתח דבר

לקראת יום הבהיר, יום עשתי עשר יום לחדש ניסן, י"א ניסן הבעל"ט, הננו מו"ל מאמר ד"ה „להבין ענין פסח וקריעת ים סוף" מאת כ"ק אדמו"ר הזקן.

המאמר נדפס כאן בפעם הראשונה, מכתב-יד מעתיק מספר 2*, והוא כתב-יד הכולל מאמרי אדמו"ר הזקן, בעיקרם מתקופת ליאזנא (המאמרים שדרש אדמו"ר הזקן משנת תקנ"ג עד שנת תקס"א).

לתועלת הלומדים ומעיינים הוספנו בשולי הגליון מראי מקומות וציונים, ובתחילת הקונטרס – פאקסימיליא.

*

הקונטרס נערך על ידי הרה"ת ר' אלי' שי' מטוסוב והרה"ת ר' גבריאל שי' שפירא.

מערבת „אוצר החסידים"

ב' ניסן, תשע"ז
ברוקלין, נ.י.

(* תכריך כתי"ז זה, נתקבל לאחרונה לספריית אגודת חסידי חב"ד ליובאוויטש, ע"י הרה"ח ר' אריה שי' קאלטמאנן לע"נ אביו ר' יוסף בנימין ע"ה בן ר' מנשה הי"ד.

להבין¹ ענין פסח וקריעת ים סוף שהוא זיווג דקטנות, צ"ל תחילה ענין היחוד:
 זו"נ שהוא יחוד קוב"ה ושכינתו, מהו שכינה הוא בחי' מל' ית' היורדת
 בבי"ע להחיות כל העולמות ונבראים מחנה מיכאל' מבחי' חסד שעבודתם באהבה
 וכלות הנפש מחנה גבריאל' בבחי' גבו' שעבודתם בבחי' יראה ופחד, ושורש מקור
 חיים שלהם הוא מהשפעת אא"ס ב"ה שנמשך להם ממדת מל' והיא מקבלת מז"א,
 כי כל ההנהגה בבי"ע הוא ע"י המדות אם להשפיע כמו שבהם מלובש אא"ס
 דלאו' מכל אילין מדות כלל ואנת הוא דאפיקת עשר תיקונין לאחזאה בהון עלמין,
 אך ההשפעה זו היא תמידית בכל שעה וענין היחוד הוא השפעת חסדים דמ"ד
 שממתקים גבו' דנוק', כי בחי' מל' בנינה מהגבורה לפי שצריכה להתצמצם
 להשפיע בגבול ומדה לכמה נבראים שונים כו', והזכר' הוא מבחי' חסדים כמ"ש
 זכר' חסדו כו', וצ"ל מיתוק דנוק' שלא יעלימו כל עיקר השפע רק יהי' ג"כ בחי'
 גילוי. אך הנה ביחוד זה יש בחי' קטנות וגדלות, ועיינו בע"ח יראה שבחי' קטנות
 הוא כשהמוחין דז"א הם מקבלים מאו"א וגדלות הוא כשמקבל בחי' מוחין מע"י
 וא"א כו' (ולא שבחי' קטנות הוא כשמקבלים ע"י יסוד), והענין כי בחי' או"א הם
 בבחי' השתלשלות והם בבחי' התחלקות הקוין חח"ו"י מימין כו' ולפיכך המוחין
 הנמשכים מהם לז"א נק' קטנות, אבל בחי' ע"י וא"א שהם בחי' א"ס כמו עתיקי
 מלשון נעתק המעתיק הרים שהוא מתנשא מבחי' י"ס כו' וכשנמשך הארה מהם
 להיות מוחין למדות נק' גדלות. וזהו מ"ש בזה"ק² בענין האיילתא דאתי נחש
 ומכישה על ערייתא לילד, כי בחי' איילתא היא בחי' מל' שצריכה לילד ולהתגלות
 בבריאה והנחש שהוא בחי' יסוד מכישה הערייתא, וזהו שכתוב יחולל³ אילות
 לעשות חלל וכלי קיבול להמשכת אור א"ס שנמשך בבריאה ע"י שנקרע הים סוף.

(5) גבריאל בבחי' גבו': ראה זח"ב מב, א.
 (6) דלאו מכל אילין מדות כלל: ראה תקו"ו
 בהקדמה (ז, ב).
 (7) והזכר הוא מבחי' חסדים: ראה זח"ג מח,
 ב. קמה, ב. ע"ח שער מ"ו ומ"ד שט"ל דרוש י.
 (8) זכר חסדו: תהלים צח, ג.
 (9) ועיין בע"ח: ע"ח שער פנימיות וחיצוניות
 (ש"מ) דרוש ט.
 (10) חח"ו מימין: ראה זח"ג קנג, ב. פרדס
 שער ו (שער סדר עמידתו) פ"א ואילך. הנסמן
 במאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' ריז.
 (11) עתיק מלשון נעתק המעתיק הרים: איוב
 ט, ה. וראה תו"א צח, ג. ובכ"מ.
 (12) בזה"ק בענין האיילתא: זח"ב נב, ב.
 (13) יחולל אילות: תהלים כט, א.

(1) להבין ענין פסח וקריעת ים סוף: נדפס
 מכת"י מעתיק מס' 2 (צה, א).
 (2) היחוד זו"נ שהוא יחוד קוב"ה ושכינתו:
 בלקו"ת (כו, ד) מציינו: והובא בפע"ח שער
 הקדישים פ"א. ועיין בע"ח שער הארת המוחין
 פ"ב, ויעיין מזה במק"מ סוף חלק א' בהשמטות
 ד"ה בראשית". וראה הנסמן במראי מקומות
 ללקו"ת שם [הוצאת קה"ת תשד"מ ואילך]. וראה
 מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' רלה. מאמרי אדהאמ"צ
 ויקרא ח"ב ע' רכב. ח"ב ע' תצא.
 (3) שכינה הוא בחי' מל': ראה תניא פמ"א
 (נז, ב). פני"ב (עה, ב). לקו"ת שה"ש ח, ב.
 (4) מיכאל מבחי' חסד: ראה זח"א רלה, ב.
 זח"ג קמה, ב. תקו"ו בהקדמה יב, א תיקון כא
 סב, ב. תיקון ע קכו, א. קכו, א.

ובזה יובן ההפרש בין ז' של פסח לשבועות שכל ימי¹⁴ הפסח הם היו רק מבחי' טטנות לפי שאז יצאו ישראל ממצרים ולא היו יכולים לעלות מ"ן ובז' של פסח ה' הארה בבחינות גדלות הוא בחי' קי"ס, כי י"ס¹⁵ היינו סופא דכל דרגין בחי' מל' וצ"ל קרי"ס¹⁶ שיתחבר אור האצי' עם הבריאה כמו הים שמכסה את היבשה שתחתיו, ולפי¹⁷ פי' הרשב"י בזה"ק הוא להיות בחי' עליות הנשמות דבריאה באצי' וכמ"ש שם בפ' בשלח בענין ארבי¹⁸ ונונין כו' שם¹⁹ אניות יהלכון, ולפי פי' האריז"ל הוא בחי' ירידות נשמות דאצי' בבריאה כי הוא בחי' לידה כו', ועכ"פ הכוונה הכל א' להיות התחברות אצי' עם הבריאה. וז"ש לגזור²⁰ י"ס לגזרים הם י"ב קרעים שנקרע הים לכל שבט, והענין כי כמו שיש ד'²¹ מחנות שכינה בבריאה כן יש למעלה באצי', ושם הם נחלקין לי"ב²² גבולי אלכסון נצח שבחסד כו' כנגד י"ב חדשים והם בחי' שבטים²³ בעלמא דדכורא, וכמו"כ יש בעלמא דנוק' בבריאה ג"כ י"ב גבולי אלכסון, ולהיות התחברות שלהם להיות עלו²⁴ שבטים כו' הוא ע"י קי"ס, וז"ש בזה"ק²⁵ ע"פ מה תצעק אלי בעתיקא תליא מילתא שבחי' קי"ס הוא ע"י הארת ע"י כנ"ל.

אכן בפסח ה' מצד עצמו בלי אתעדל"ת וע"כ נק' פסח, שפסח²⁶ ה' ודילג מלמעלה למטה מבחי' ע"י בבחי' מל' שלא ע"י אר"א דקרומא פסיק במעי אימא למשל הפרסא שבין איברי הנשימה כו' וז"ש מבטן²⁷ מי יצא הקרח שהוא בחי' ת"ת²⁸ דאימא

ד ואילך). מאמרי אדה"ז פרשיות ח"א ע' רנד ואילך.

21) ד' מחנות שכינה בבריאה: ראה זח"ג קיח, ב.

22) לי"ב גבולי אלכסון: ראה ס' הבהיר סמ"ב. זח"ג קיח, ב. ובביאורו לשם פה, א ואילך. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תסז ואילך.

23) שבטים בעלמא דדכורא: ראה זח"ב רכט, ב. רל, א. ראה הנסמן במאמרי אדהאמ"צ ויקרא ס"ע רעח ואילך.

24) עלו שבטים: תהלים קכב, ד.

25) בזה"ק ע"פ מה תצעק אלי: בשלח יד, טו. זח"ב מח, א, נב, ב.

26) שפסח ה' ודילג: ראה בא יד, כג.

27) מבטן מי יצא הקרח: איוב לח, כט.

28) ת"ת דאימא שנעשה כתר ומקיף לז"א: ראה ע"ח שער מוחין דצלם שכי"ג, רפ"ה ורפ"ז. הנסמן במאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' תתעג.

14) ימי הפסח . . מבחי' טטנות: וראה בפע"ח (בשער הכוונות).

15) י"ס היינו סופא דכל דרגין: ראה זח"ב נו, א, זח"ג רנה, א.

16) קרי"ס שיתחבר אור האצי' עם הבריאה: ראה לקו"ת צו יז, א"ב. סידור עם דא"ח (רפ, ד) ואילך.

17) לפי פי' הרשב"י . . ולפי פי' האריז"ל: ראה זח"ב מח, ב. פע"ח שער שהמ"צ (שכ"א) פח. סידור עם דא"ח רפת, ד ואילך. שער האמונה לאדהאמ"צ עח, ב. (ובמ"מ שם) תו"ח בשלח ח"א קפב, ג (ובמ"מ). מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' ריב ואילך (ובמ"מ).

18) ארבי¹⁸ ונונין: ראה זח"ב מח, א. וראה גם ח"א פ' רע"מ ועוד.

19) שם אניות יהלכון: תהלים קד, כו.

20) לגזור ים סוף לגזרים הם י"ב קרעים . . לכל שבט: תהלים קלו, יג וברשי"י שם. וראה פרקי דרבי אליעזר פמ"ב (וברד"ל שם). מכילתא בשלח יד, טז. לקו"ת צו ד"ה והניף (טז),

שנעשה כתר ומקיף לז"א, אבל בשבועות²⁹ מתן תורתנו שהי' בחי' התגלות הכתר הוא ע"י אתדל"ת והעלאת מ"ן שבכל מ"ט ימי הספירה שנעשה בחי' התעוררות למעלה להיות בחי' גילוי מוחין דגדלות דכתר.

ועפ"ז יובן מאמרז"ל ראתה³⁰ שפחה על הים כו' משא"כ במ"ת אמרו משהי' מחיצה לעצמו אהרן מחיצה לעצמו שכאו"א הי' מחולק במעלה ומדריגה, והיינו לפי שבשבועות הי' ההמשכה ע"י ההעלאה לכן כפי ערך העלאות מ"ן של כאו"א כך נמשך לו המשכה, משא"כ בז' של פסח שהי' הארה מלמעלה בלי אתעדל"ת הי' לכולם בשווה וע"כ ראתה שפחה, ועד"מ שהזורק אבן מלמטה למעלה, ששיעור מרחק האבן בגובה הוא לפי ערך כח היד, אם זרק האבן בכח גדול יפול יותר בגובה ואם בכח נקל לא יפול כ"כ בגובה משא"כ בנפילת האבן מהחומה מלמעלה למטה שאין הפרש.

והנה לע"ל כתיב כימי³² צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות שלע"ל יהי' ג"כ דוגמת קי"ס, וכמ"ש בישעיה והכהו³³ לז' נחלים והי' מסילה לשאר עמו כו' ואי³⁴ בגמרא והא כתיב לא יאמר עוד ה' אשר העלוך מארץ מצרים, אלא שהוא כעין הדוגמא שהי' במצרים יהי' לע"ל נפלאות יותר גדולים ונס מצרים יהי' טפל. והענין הוא שכמו שהמל"ס³⁵ נק' ים שמעלת אור האצ"י בכריאה כן בחי' בינה³⁶ שהוא נהר היוצא מעדן נק' עלמא דאתכסי' שמעלמת אור העליון דחכ' שלא יתגלה בז"א, כי חכ"ס³⁷ היא בחי' אין וג"כ שורה שם אא"ס משא"כ בינה היא בחי' השגה ויש שלכך דינין³⁸ מתערין מינה, וצ"ל ג"כ בקיעת אור על ידו להיות נמשך הארת חכ' בז"א והוא כדוגמת קי"ס ממש, אלא שבקי"ס הי' בבחי' נמוכה בבחי' מל' סופא דכל דרגין ולע"ל יהי' בבחי' בינה שהם שני³⁹ ההי"ן ה' עילאה והי' תתאה וע"כ יהי' נס דיצי"מ טפל. וזהו שלע"ל יהי' בבחי' נהר ולא ים כי בחי' בינה נק' נהר. וזשרז"ל נהר⁴⁰ פרת דמעיקרא כו' נהר פרת הוא בחי' מ"ש ונהר⁴¹ הרביעי הוא דמעיקרא בחי' נהר והיוצא מעדן דבינה כי נעוץ⁴² תחלתן בסופן פי' פ' נהר

36) בינה שהוא נהר היוצא מעדן: בראשית ב, י. ראה זח"ב קכג, ב.
37) חכ' היא בחי' אין: ראה תקו"ז רתמ"ב.
38) דינין מתערין מינה: ראה זח"ג י, סע"ב. יא, רע"א.
39) שני ההי"ן ה' עילאה והי' תתאה: לקו"ת קדושים ל, ג.
40) נהר פרת דמעיקרא כו': בכורות נה, א.
41) ונהר הרביעי: ראה בראשית ב, ד.
42) נעוץ תחלתן בסופן: ראה ספר יצירה פ"א, מ"ז.

29) בשבועות. . התגלות הכתר: ראה תו"א יתרו טט, א. קט, א. לקו"ת בחוקתי מו, ד.
30) ראתה שפחה על הים: מכילתא בשלח טו, ב.
31) משה מחיצה לעצמו: מכילתא ופרשי' יתרו יט, כד.
32) כימי צאתך מאמ"צ: מיכה ז, טו.
33) והכהו לז' נחלים: ישעי' יא, טו.
34) ואי' בגמרא והא כתיב לא יאמר עוד ה': ע"פ ירמי' טז, יד. וראה ברכות יב, ב.
35) שהמל" נק' ים: ראה זח"ג רנו, ב. הנסמן במאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב ע' תסג.

והכהו לז' נחלים דוקא הענין שלהיות ע"י קריעת נהר העליון דבינה שיתגלה בחי' חכ"י⁴³ ששם מלובש או"א"ס בחי' ע"י וא"א, ולהיות שהכתר⁴⁴ ממוצע בין מאציל לנאצלים ויש בו בחי' תחתונה שבמאציל שהוא בחי' ג' הראשונות דעתיק המתנשא⁴⁵ מימות עולם ובחי' א"א הוא שורש לנאצלים, ובחי' ז' תחתונות דעתיק מתלבשים בא"א שחסד דעתיק מתלבש בגולגלתא והם יכולים להתגלות ולירד בבחי' אצ"י, וזהו בחי' הז' נחלים. וזהו אראנו נפלאות שהוא בחי' כתר⁴⁶ שנק' פלא אראנו לישראל סבא, כי בקי"ס נאמר וירא⁴⁷ ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים שהיא בחי' התגלות הכתר למטה שלא במקומו וישראל הי' בבחי' קטנות אבל לע"ל אראנו נפלאות דהיינו בחי' כתר כמו שהוא במקורו.

ובזה יובן מה שבז' של פסח נאמר עצרת⁴⁸ לה' אלקיך ובשבעות ובשמ"ע נאמר עצרת⁴⁹ תהי' לכם, והיינו שבעצרת⁵⁰ הוא מענין קליטה שנקלטו הנשמות ברחם הנוק' בכדי שיהי' יכולים אח"כ להתעלות באצ"י לפי הרשב"י שהנשמות דבי"ע עולות בבחי' מ"ן ברחם הנוק', ולפי פי' האריז"ל הנשמות דאצ"י יורדים ונקלטים ברוח הנוק' בכדי שיהי' יכולים לירד בבי"ע, אבל בז' של פסח והיינו לע"ל שיהי' בחי' קריעת הנהר והכהו לז' נחלים והיינו בבחי' בינה, יהי' עצרת לה' אלקיך, שהם ז"ן שיתכללו בבחי' עיבור וקליטה במעי אימא בכדי שיוכלו לקבל אח"כ גילוי הכתר. וזהו הטעם שנאמר בז' של פסח כל מלאכה לא תעשו סתם דמשמע ואפי' אוכל נפש ואעפ"י שבי"ט מותר אוכל נפש, והענין הוא שכמו שבשבת⁵¹ אוכל נפש אסור לפי שהוא⁵² מוחין דאבא שלמעלה מבחי' בירורין כך בז' של פסח לע"ל יהי' ג"כ אוכל נפש אסור, ואדרבא שיהי' יותר גבוה מבחי' השבת, שבשבת אסור לעשות מלאכת אוכל נפש אבל עכ"ז צריכים לאכול ולשתות מפני שהוא מבחי' חיצוני, אבל בז' של פסח לע"ל לא יהי' בחי' אכילה ושתי' שלכך נאמר ששת ימים תאכלו מצות, וכמו שבי"כ⁵³ אין בו לא אכילה ושתי' מפני שהוא פנימי⁵⁴ הכתר, משא"כ בשבת סעודתא⁵⁵ דחקל תפוחין קדישין סעודתא דע"ק הכל בבחי' חיצוניות וד"ל.

- 43) חכ"י ששם מלובש או"א"ס: ראה תניא פל"ה בהג"ה.
- 44) שהכתר ממוצע בין מאציל לנאצלים: ראה ע"ח שמ"ב (שער דרושי אבי"ע) פ"א.
- 45) המתנשא מימות עולם: ע"פ ברכת יוצר.
- 46) כתר שנק' פלא: ראה תיקונים לז"ח צח, ד.
- 47) וירא ישראל את היד הגדולה: בשלה יד, לא.
- 48) עצרת לה' אלקיך: פ' ראה טז, ח.
- 49) עצרת תהי' לכם: פינחס כט, לה.
- 50) שבעצרת הוא מענין קליטה: פע"ח שער הלולב (כט) פ"ח.
- 51) שבשבת אוכל נפש אסור: יתרו כ, י. (רש"י תשא לא, ו). ראה שבת עג, א.
- 52) שהוא מוחין דאבא: ראה פע"ח שער מקרא קדש ש"כ, פ"א.
- 53) שבי"כ אין בו לא אכילה ושתי': ראה יומא עג, ב (במשנה).
- 54) שבי"כ... פנימי הכתר: ראה תז"ח צג, ג. פרדס סעי"כ שכ"ג. פי' מערכת ים בסופו. לקו"ת מסעי צ, א. סידור עם ד"א"ח שער יוה"כ"פ רמט, ד ואילך.
- 55) סעודתא דחקל תפוחין קדישין: ראה זח"ב פח, ב.